

Megtakarítás és beruházás zárt gazdaságban (árupiaci egyensúly hosszú távon)

Miről lesz szó a következő két előadáson?

A jövedelem termelésének és elosztásának modellje:
későbbiekben **viszonyítási pontnak** fog számítani

A modell választ ad arra a kérdésre, hogy
mi határozza meg a reálkamatlábát és a beruházást;
mi határozza meg a reálbért és a tőke reál bérleti díját.

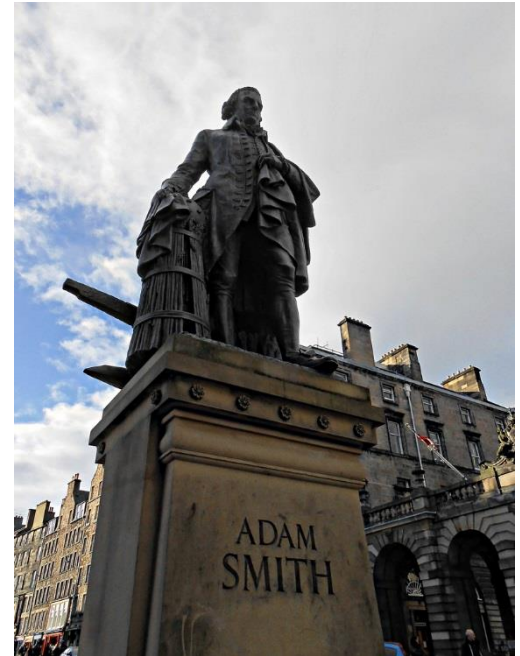
→ A GDP felhasználásának modellje (az árupiac modellje)

→ A jövedelemelosztás modellje

Hosszú táv

„A munkamennyiségnek ez a nagy megnövekedése, amit a munkamegosztás következményeként ugyanazon számú ember érhet el, három különböző körülménynek tulajdonítható. Először: a különleges munkát végző minden egyes ember ügyességében elért fejlődésnek; másodsor: amaz idő megtakarításának, mely az egyik fajta munkáról a másik fajta munkára való áttérésnél rendszeren elvész; végül: sok olyan gép feltalálásának, amelyek megkönnyítik és megrövidítik a munkát és képessé tesznek egy embert arra, hogy többnek munkáját elvégezze.”

(Smith 2011/1776:18-19)

Hosszú táv vs rövid táv

a nominális változók változásának sebessége a döntő

- **Rövid távon** az árszínvonal nem képes rugalmasan **reagálni** a megváltozott körülményekre, időre van szükség ahhoz, hogy ez az alkalmazkodás lejátszódhasson. **Hosszú távon** képes rá.
- **Hosszú távon** a jövedelmet a kínálati tényezők **határozzák meg** míg rövid távon a keresleti oldalnak nagyobb a szerepe.

Időtávok

Hosszú táv – klasszikus modell

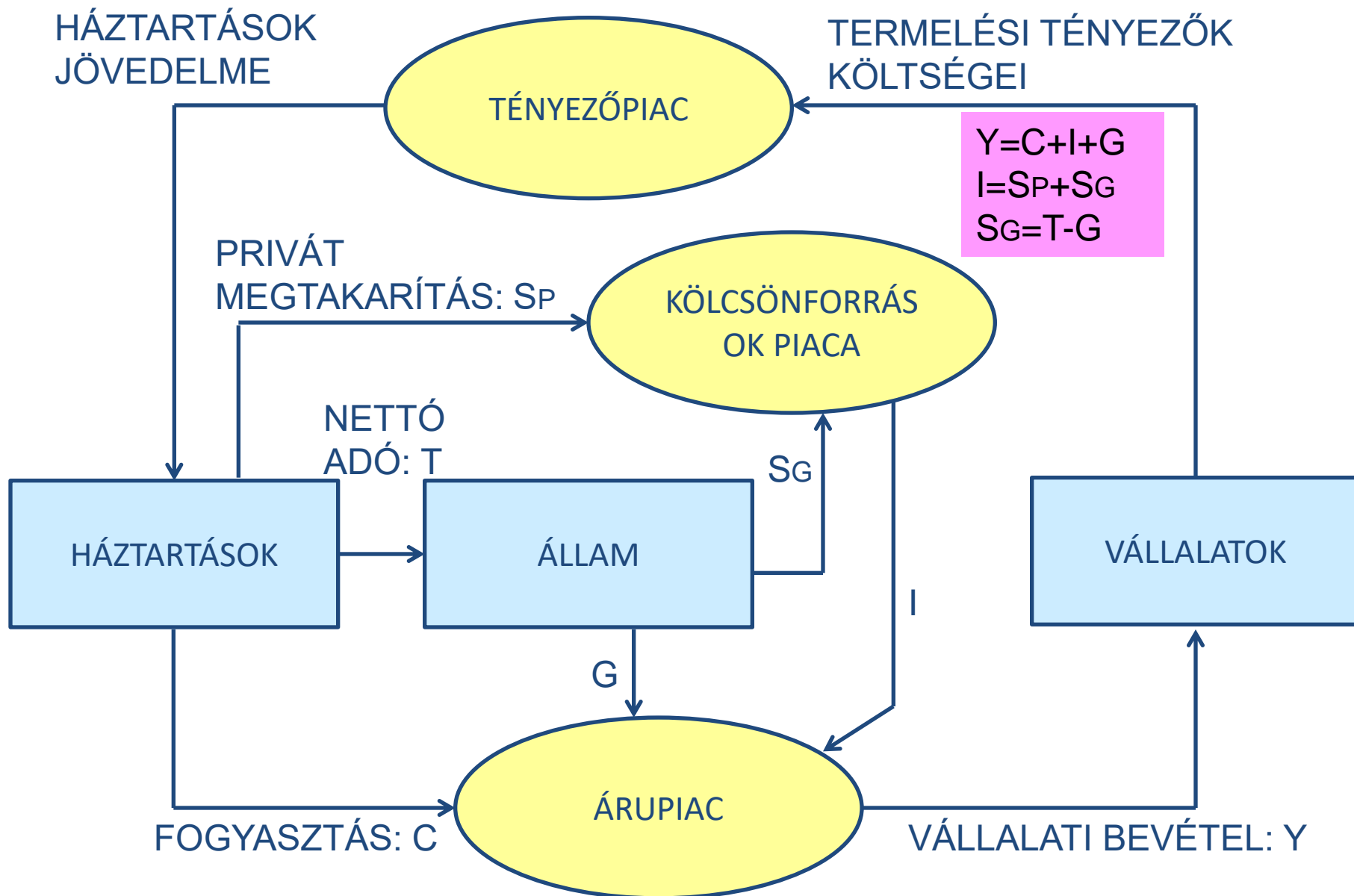
- A GDP nem attól függ, hogy mennyit fogyasztunk (nincsenek kihasználatlan kapacitások);
- $\bar{Y} = C + I + G$
- A kereslet nem befolyásolja a jövedelmet;
- A jövedelmet a kínálat határozza meg;
- Rugalmas árak.

Rövid táv

- A kereslet határozza meg (befolyásolja) a jövedelmet – ha a kereslet nő, a jövedelem is nő;
- Ragadós árak

A hosszú távú jövedelmet az határozza meg, hogy mennyire produktív az ország.

A PÉNZ KÖRFORGÁSA

A GDP felhasználása: az árupiac modellje

A körfogás ábrát kiegészítjük a kormányzattal és a kölcsönforrások piacával:

A kölcsönforrások piacán

- a kínálat: fogyasztók és az állam megtakarítása,
- a kereslet: a vállalatok beruházási kereslete.

Az állam

- adót szed (a fogyasztóktól),
- javakra költ az árupiacon,
- megtakarít: kölcsönt nyújt vagy vesz fel a kölcsönforrások piacán keresztül.

Az árupiac egyensúlya

$$Y = C + I + G$$

az egyenlet, ex post nézve azonosság
mindig igaz

ex ante nézve kritérium

Hogyan használhatók fel a kibocsátott javak?

Hogyan oszlik meg Y a C , az I és a G között.

$\bar{Y} = F(\bar{K}, \bar{L})$ makroszintű termelési fv.

Hosszú távon nincsenek kihasználatlan kapacitások, ezért

\bar{K} és \bar{L} adott, így \bar{Y} is (ez a kínálat) adott

$C+I+G$ a kereslet, ami hosszú távon nem befolyásolja a kínálatot (rövid távon igen).

Fogyasztás C

$$C = \bar{C} + C(Y - T, r)$$

+ -

ahol $Y - T$ a rendelkezésre álló jövedelem, T a nettó adó
(transzferekkel csökkentett adó)

\bar{C} : autonóm fogyasztás; 0 jövedelem mellett a háztartás
saját vagyonából fogyaszt.

r : reálkamatláb

$C(Y - T, r)$: fogyasztás rendelkezésre álló jövedelemtől és
reálkamatlábtól függő része.

Bruttó beruházás I

$$I = \bar{I} + I(r)$$

-

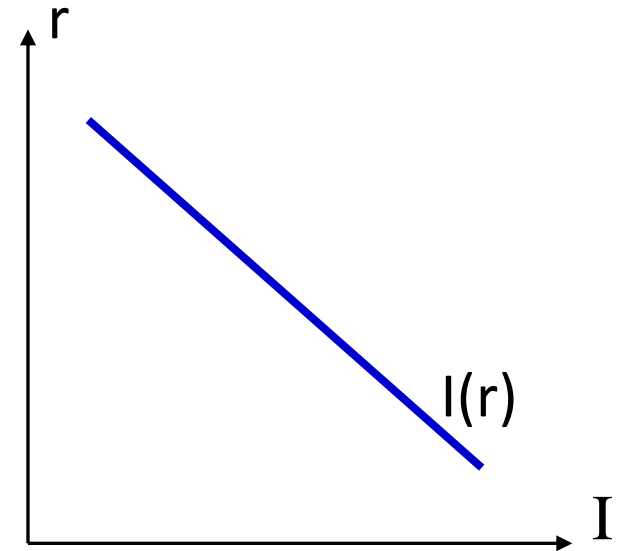
\bar{I} : autonóm beruházás

r : reálkamatláb: inflációval korrigált
nominális kamatláb

A nominális kamatláb és az inflációs
ráta különbsége. ($r=i-\pi$)

A beruházási kereslet a reálkamatláb
monoton csökkenő függvénye.

$$dI(r)/dr < 0$$

beruházás \equiv tőkekereslet – meglévő tőkeállomány

Kormányzati vásárlás G

(exogén, mert gazd.pol-i változó)

- A transzfereket nem számítjuk bele
- $G=T$ kiegyensúlyozott költségvetés
- $G>T$ deficit – kölcsön a pénzpiacról (államadósság nő)
- $G<T$ szufficit
- A fiskális politika exogén változói: \bar{G} és \dot{T} , közvetlenül hat az árupiaci keresletre, megváltoztatja S -et, I -t és r -et.
- Endogén változók: C , I , r

Magánmegtakarítás, kormányzati megtakarítás, társadalmi megtakarítás

Magánmegtakarítás:

$$S_p = Y - T - C \equiv Y_D - C$$

Kormányzati megtakarítás:

$$G = C_G + I_G \equiv \text{korm. fogyasztás} + \text{korm. beruházás}$$

A kormányzati beruházástól eltekintünk:

$$S_G = T - C_G = T - G,$$

Társadalmi megtakarítás:

$$S = S_p + S_G = Y - C - G$$

Árupiaci egyensúly zárt gazdaságban

Kínálat: $\bar{Y} = F(\bar{K}, \bar{L})$

Kereslet: $C = \bar{C} + C(\bar{Y} - \bar{T}, r)$

$$I = \bar{I} + I(r)$$

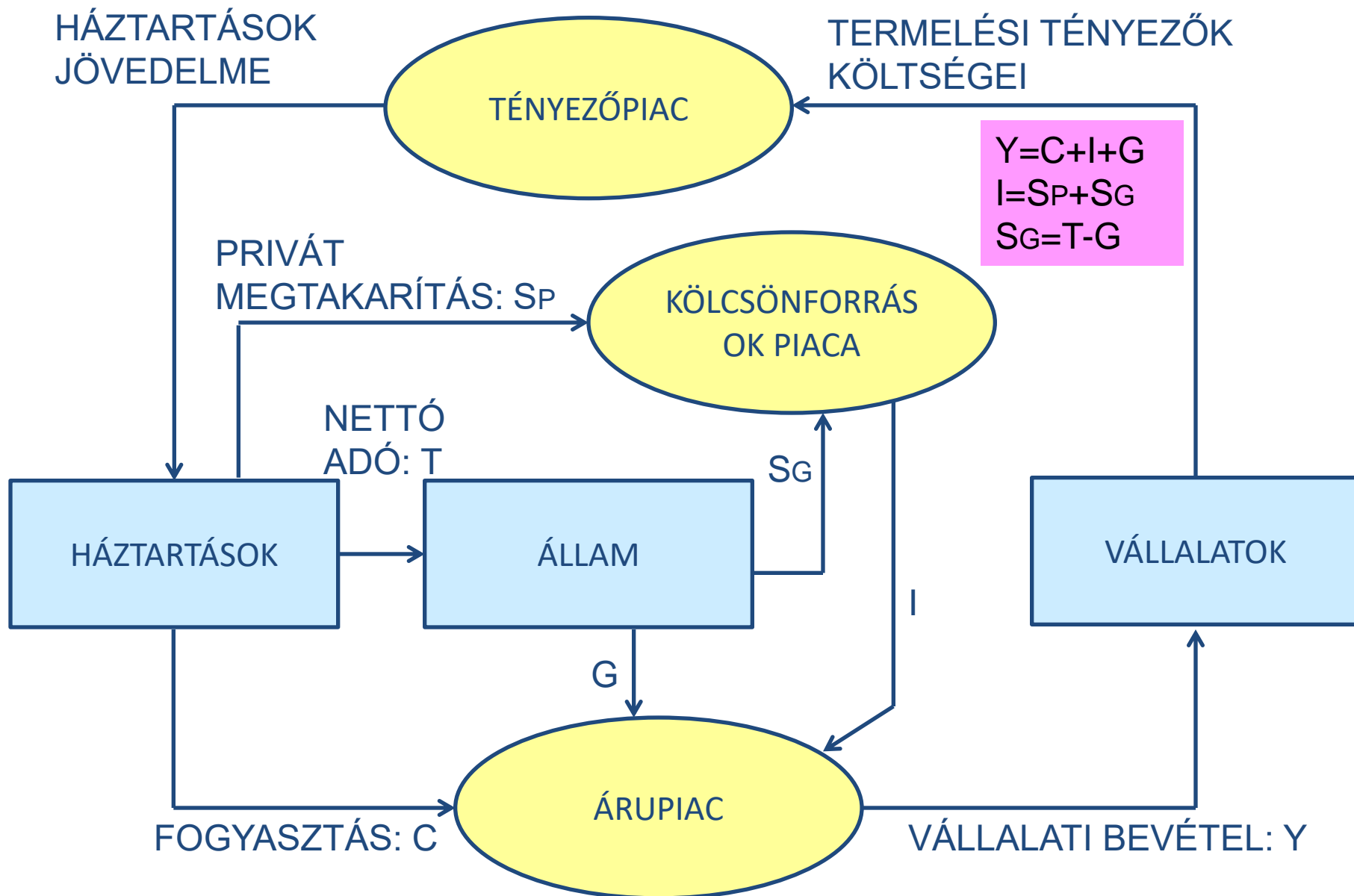
$$G = \bar{G}$$

$$T = \bar{T}$$

Egyensúly: $\bar{Y} = \bar{C} + C(\bar{Y} - \bar{T}, r) + \bar{I} + I(r) + \bar{G}$

A klasszikus modellben hosszú távon a **reálkamatláb** tartja egyensúlyban az árupiacot.

A PÉNZ KÖRFORGÁSA

Kölcsönforrások piacának egyensúlya

Kölcsönforrások iránti kereslet és kínálat

$$Y = C + I + G \rightarrow I = Y - C(Y - T) - G = S \rightarrow S = I$$

$$\{(Y - T) - C(Y - T)\} + \{T - G\} = I$$

(rendelkezésre álló jövedelem-fogyasztás) + (állami bevétel-állami kiadás)

MAGÁNMEGTAKARÍTÁS + ÁLLAMI MEGTAKARÍTÁS = NEMZETI MEGTAKARÍTÁS

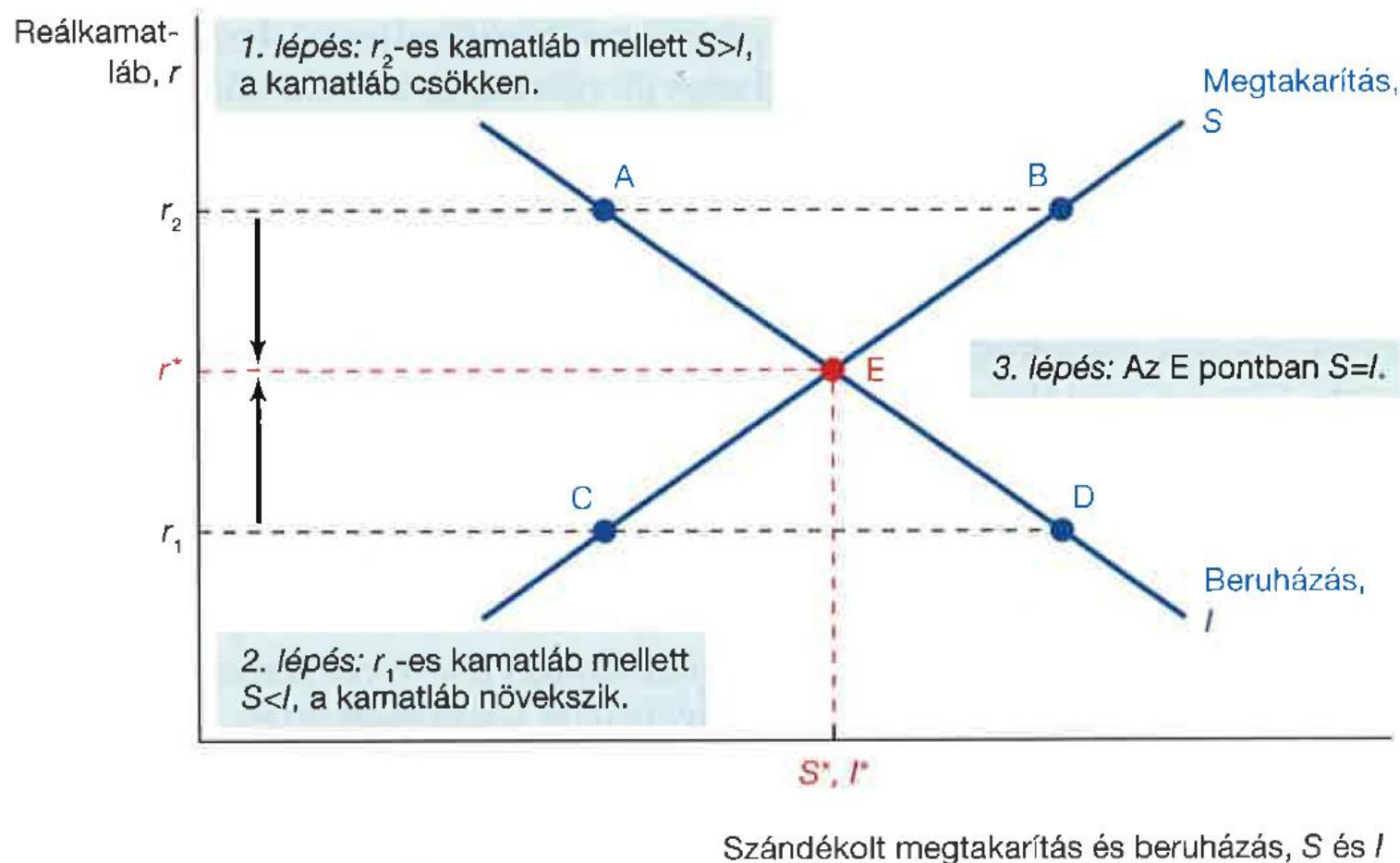
$$S_P + S_G = S$$

Egyensúlyban a társadalmi megtakarítás és a beruházás megegyezik

$$S = I$$

$$\bar{Y} - [\bar{C} + C(\bar{Y} - \bar{T}, r)] - \bar{G} = \bar{I} + I(r)$$

A megtakarítás és beruházás egyensúlya

G nő és T konstans?

Kiszorító hatás :

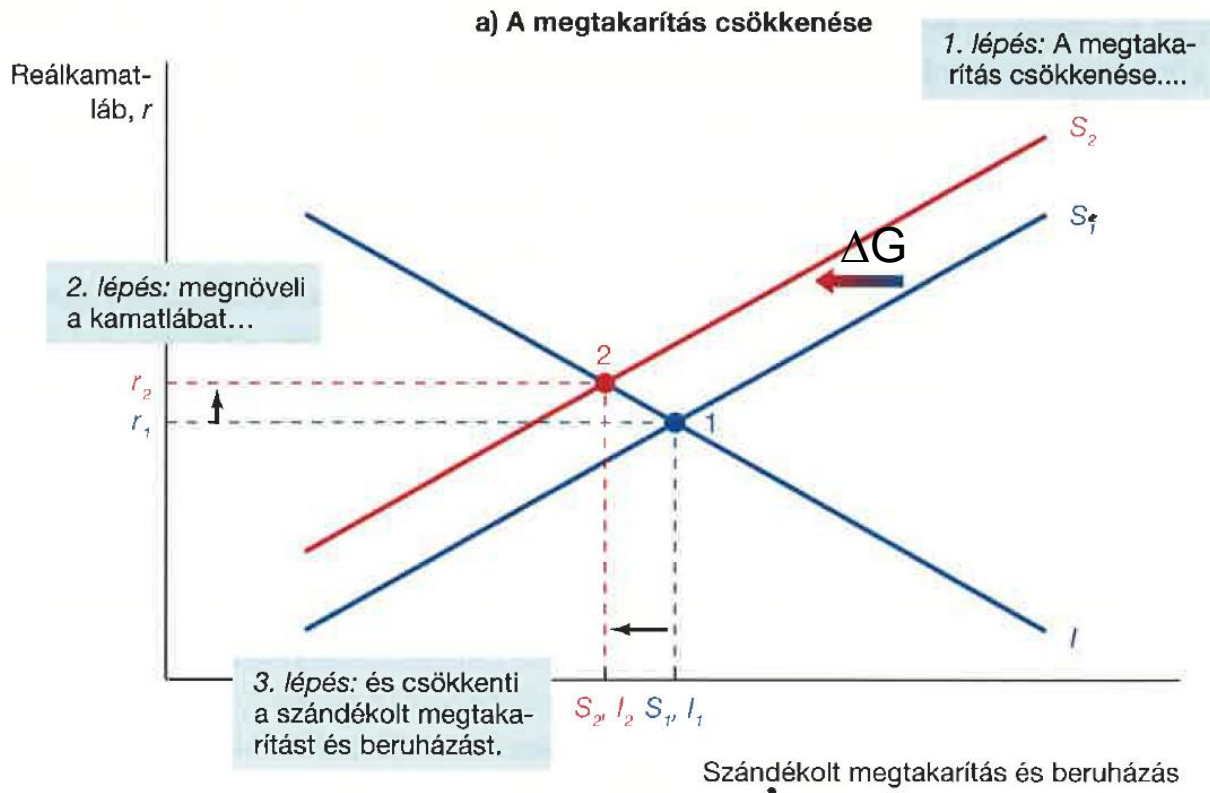
SG csökken

SP nem változik

→ S csökken → r nő → I csökken

A kormányzati vásárlások a kamatláb növelésével kiszorítják a magánberuházásokat.

(expanzív fiskális politika)

A reálkamatláb a kölcsönforrások piacát tisztítja meg

$$Y = \bar{Y} = F(\bar{K}, \bar{L})$$

$$\bar{Y} = C(\bar{Y} - \bar{T}, r) + I(r) + G$$

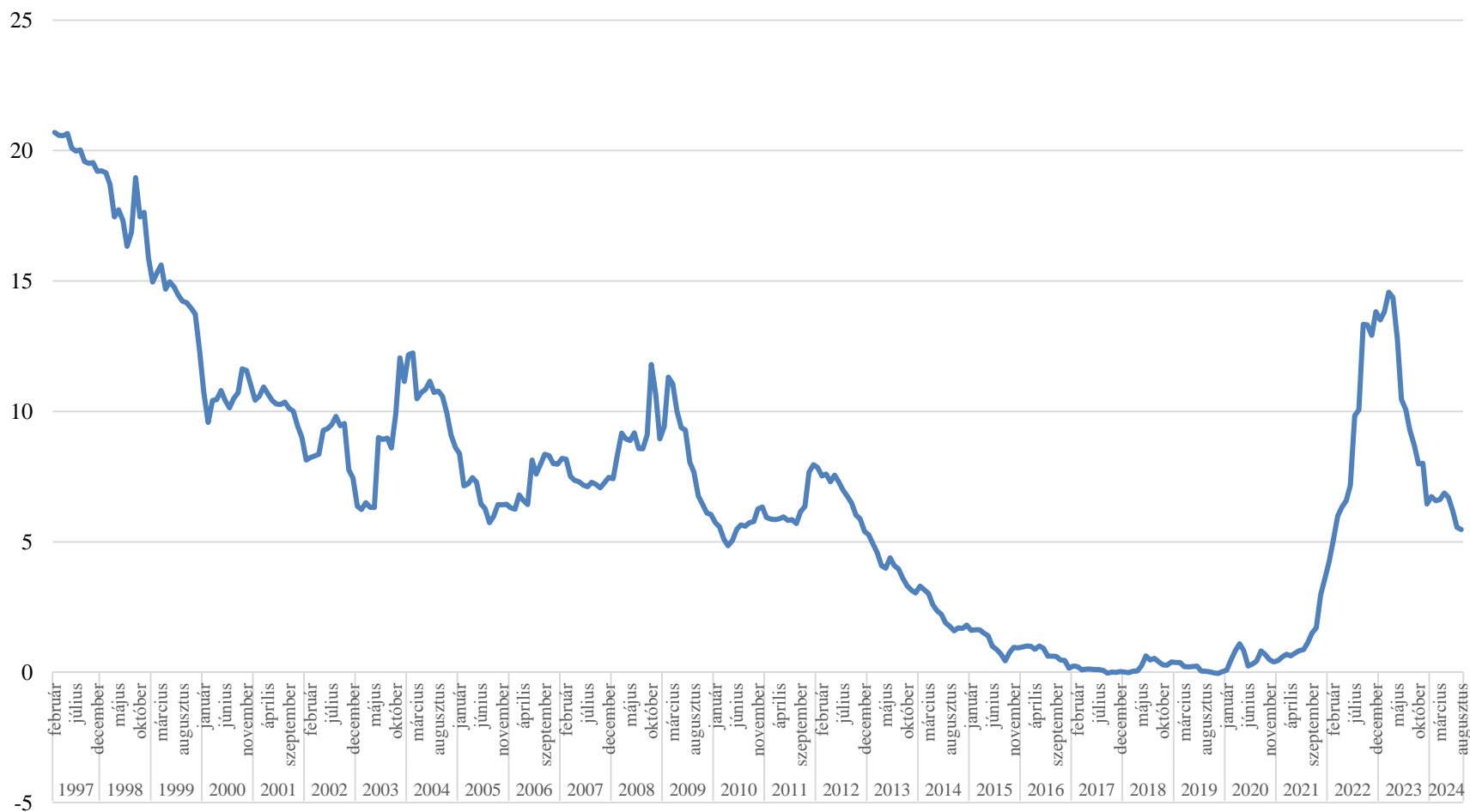
$$S(r) = I(r)$$

Válaszoljuk meg a következő kérdéseket a modell segítségével!

- Mi történik a reálkamatlábbal, ha – minden egyéb változatlansága mellett – növekszik a kormányzati deficit?
- Mi történik a reálkamatlábbal, ha a jövőben várható technológiai újítások miatt megnövekszik a beruházási kereslet?
- Mi történik a reálkamatlábbal, ha a fogyasztók – a jövővel kapcsolatos nagyobb bizonytalanság miatt – növelik a megtakarítási hajlandóságukat?

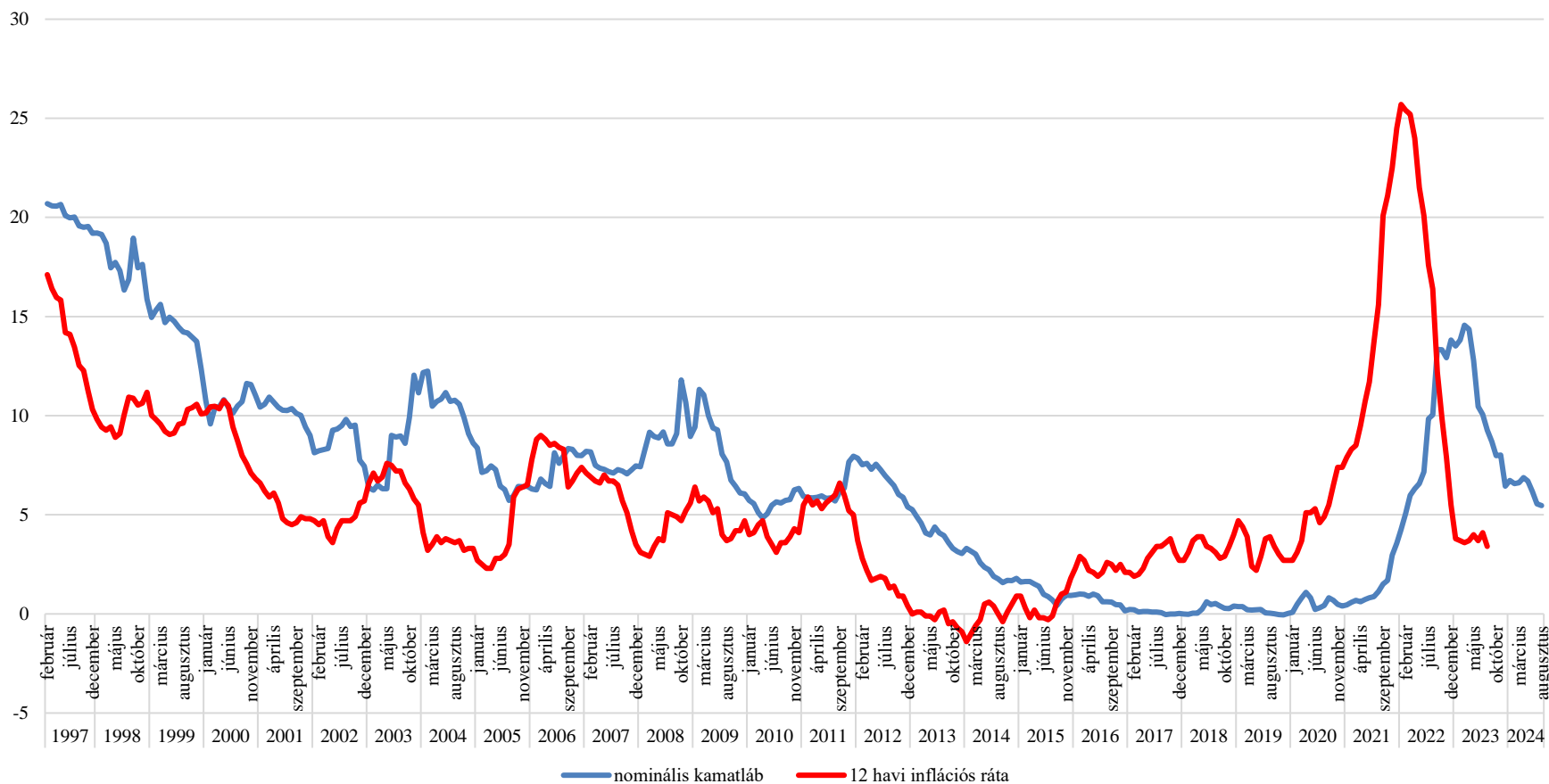
Nominális kamat

(1 éves lejáratú állampapír referencia hozama)

Forrás: MNB

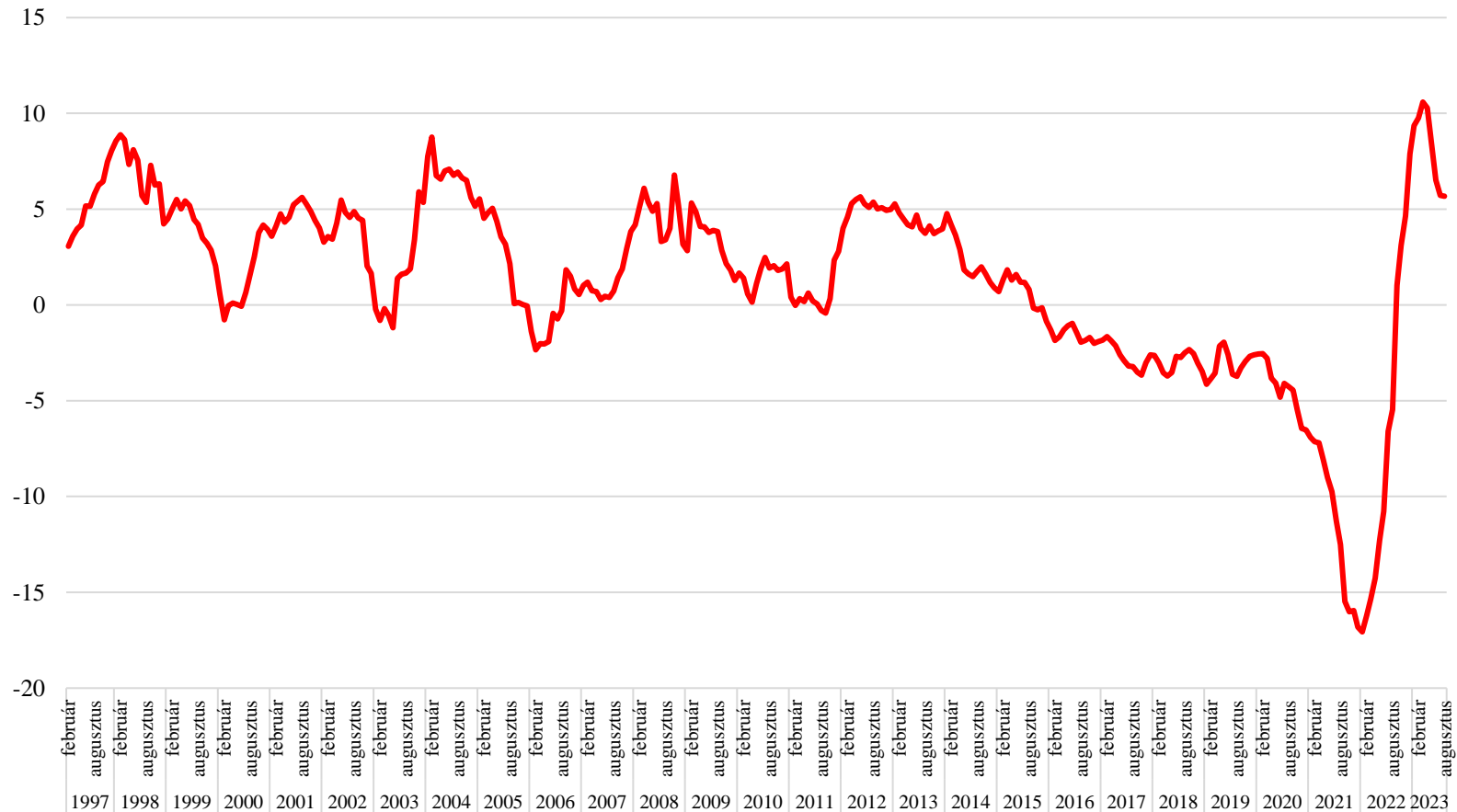
Nominális kamatláb és ex post (t+12) infláció

Forrás: MNB

Ex post reálkamatláb

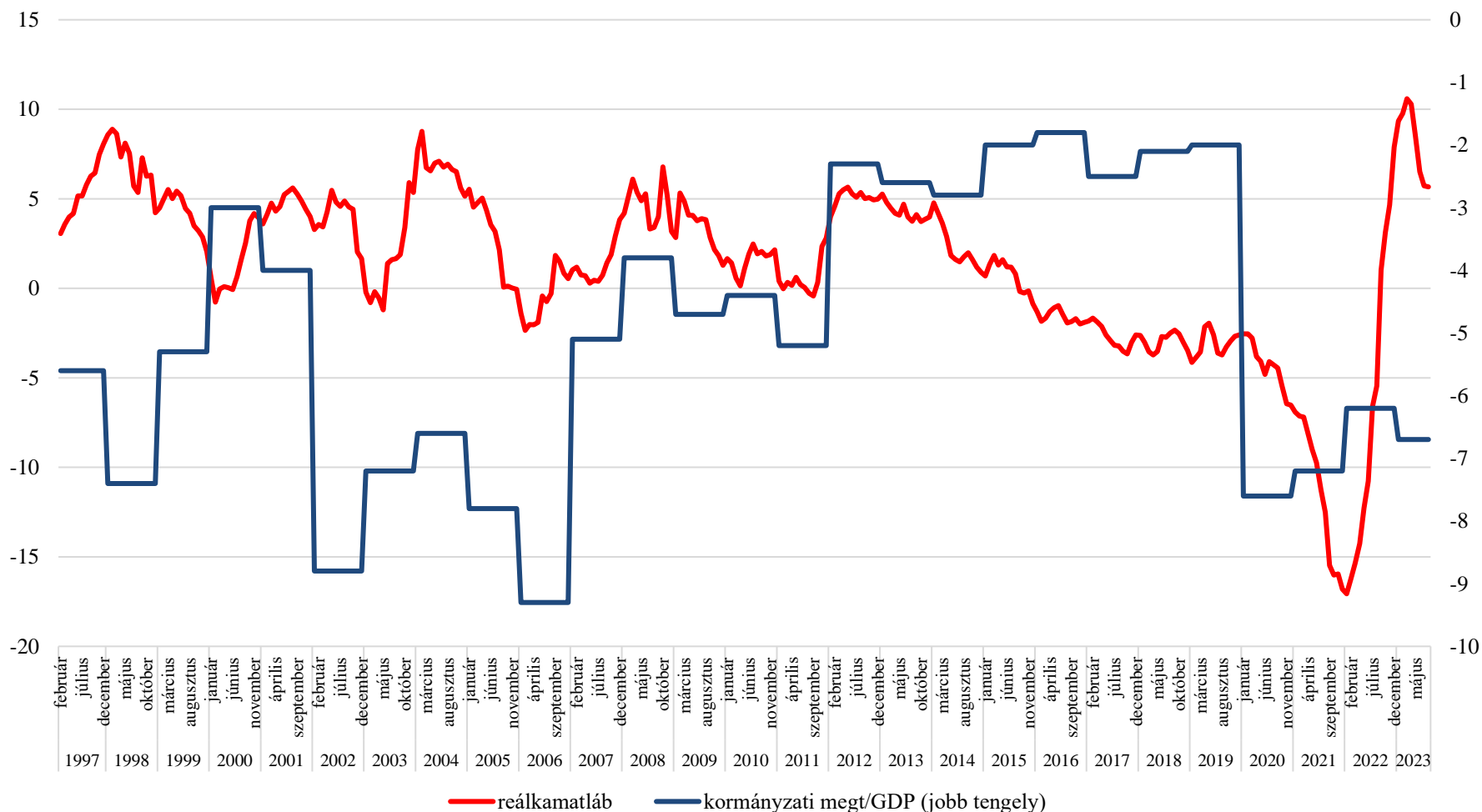
(1 év lejáratú állampapír (ex post) reálhozama)

Forrás: MNB

Forrás: MNB

Reálkamatláb és kormányzati megtakarítás a GDP százalékában

Forrás: MNB, Eurostat

**A következő előadásra kérem elolvasni:
tankönyv 154-177. oldalig!!!**

Tanulni önállóan ÉS folyamatosan kell!!!

A tanulás alapja a könyv!!!

Köszönöm a figyelmet!